

О. Ю. Курило

Археологічні товариства

АРХЕОЛОГІЧНІ ТОВАРИСТВА – громадські організації для дослідження, популяризації та охорони старожитностей, переважно археологічних пам'яток. В Україні діяли Одес. товариство історії та старожитностей (засн. 1839), Церк.-археол. товариство при Київ. духов. академії (утвор. 1872) та Істор. товариство Нестора-Літописця (1873), НТШ у Львові (1873). 1887 у Сімферополі створено Таврій. учену архівну комісію, яку 1923 перетворено на Таврій. товариство історії археології та етнографії (існувало до 1929). У 1887–1918 діяло Харків. наук. істор.-філол. товариство при Харків. університеті, яке займалося вивченням старожитностей Слобідської та Лівобереж. України. Від 1910 археол. дослідження проводив Київ. відділ Рос. істор. товариства. Тоді ж засновується Київ. товариство охорони пам'яток старовини. На поч. 20 ст. археол. роботи проводять багато краєзнав. т-в (Товариство дослідників Волині, Катериносл. наук. товариство, Терноп. істор.-краєзнав. гурток). Товариства готували та проводили археол. з'їзди, збирали стародруки, пам'ятки матеріал. культури, засновували музеї. Великою наук. спадщиною залишилися «Записки», «Чтения», «Звіти», «Известия», «Збірники наук. праць» та ін. матеріали цих т-в. Після більшов. перевороту центрами вивчення та охорони археол. пам'яток стали держ. установи: НДІ, музеї, ВНЗи, а також Укр. товариство охорони пам'яток історії та культури, засн. 1965. У 1959 створ. Одес. археол. товариство, 1995 відновило діяльність Товариство Нестора-Літописця, 1990 створ. Всеукр. спілку краєзнавців.

Рекомендована література

1. Маркевич А. И. Краткий очерк деятельности Таврической ученой архивной комиссии и Таврического общества истории, археологии и этнографии за 1887–1927 гг. // Изв. Таврич. об-ва истории, археологии и этнографии. 1928. Т. 2;
2. Ашрафіан О. М. Одеське археологічне товариство // Мат. з археології Пн. Причорномор'я. О., 1960. Вип. 3;
3. Славін Л. М. Створення Одеського археологічного товариства // З досвіду роботи музеїв УРСР. 1961. Вип. 2;
4. Кириллин Д. С. Из истории первого археологического общества Южной России – Харьковского общества наук // Вест. древней истории. 1979. № 4;

5. Заремба С. З. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури: Істор. нарис. К., 1998.

Бібліографічний опис:

Археологічні товариства / О. Ю. Курило // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44782>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).